

**Proiectul analizei impactului
la proiectul lege pentru modificarea Legii Nr. 139 din 19.07.2018
cu privire la eficiența energetică**

Titlul analizei impactului	Analiza impactului la Proiectul analizei impactului la proiectul lege pentru modificarea Legii Nr. 139 din 19.07.2018 cu privire la eficiența energetică
Data:	__ __ 2022
Autoritatea administrației publice (autor):	Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale
Subdiviziunea:	Direcția politici în domeniul energetic
Persoana responsabilă și datele de contact:	Nicolae Magdîl Șef adjunct tel.: (+373 22) 250-685 e-mail: nicolae.magdil@midr.gov.md.

Compartimentele analizei impactului

1. DEFINIREA PROBLEMEI

a) Determinați clar și concis problema și/sau problemele care urmează să fie soluționate

Elaborarea proiectului de lege pentru modificarea Legii cu privire la eficiența energetică, în redacția nouă, propuse de prezenta Analiză a Impactului de Reglementare /AIR/ are la bază necesitatea îmbunătățirii și consolidării cadrului juridic național cu incidență în domeniul eficienței energetice, care s-ar răsfrânge asupra tuturor sectoarelor economiei naționale, în special cele de consum.

Mult mai specific, proiectul își propune abordarea următoarelor probleme identificate la zi în domeniu, care de altfel justifică aprobarea acestuia:

- lipsa cadrului juridic pentru aprobarea țintelor naționale pe domeniul eficienței energetice, dar și al energiei regenerabile și GES pentru orizontul de timp 2030, precum și lipsa unei obligații de elab-orare a unui plan național integrat privind energia și clima până în 2030, care ar lua locul planuri-lor naționale de acțiuni pentru eficiență energetică și Planului Național de acțiuni pentru energie din surse regenerabile;
- lipsa unor obligații clare cu privire la economiile de energie primară și/sau finală a fi asigurată în deceniul actual;
- lipsa unei clarități cu privire la politicile de promovare și încurajare a economiilor de energie în noul deceniu, în special schema de obligații de eficiență energetică, măsurile alternative, etc;
- lipsa unui sistem informațional /instrument/ modern prin care informații și detalii cu privire la pro-iectele de eficiență energetică implementate în teren, în toate sectoarele economiei naționale dar mai cu seamă cele finanțate din mijloace bugetare sau din resurse mobilizate cu suportul Guvernu-lui, sunt obținute și raportate la obiectivele naționale pe domeniu și angajamentele internaționale asumate;

- rolul sectorului clădirilor publice este încă slab perceput drept un sector-exemplu iar deținătorii/ gestionarii clădirilor publice nu sunt pe deplin încurajați să consume eficient resursele energetice;
- regulile privind contorizarea gazelor naturale, energiei electrice, încălzirii, de preparare a apei cal-de menajere, răcirii, sunt învechite și nu corespund întru totul situației și realităților din teren;
- obligațiile furnizorilor de resurse energetice în raport cu consumatorul final, pe marginea facturării consumului, precum și a informației prezentate acestuia, nu corespund întru totul situației din teren și nu prevăd o informare exhaustivă a consumatorului despre serviciile ce îi sunt oferite.

b) Descrieți problema, persoanele/entitățile afectate și cele care contribuie la apariția problemei, cu justificarea necesității schimbării situației curente și viitoare, în baza dovezilor și datelor colectate și examinate

Mai jos sunt listate principalele problematici identificate care au impus respectiva elaborarea și promovarea respectivului proiect de lege.

Totodată, deși aceasta nu poate fi catalogată drept o problemă în sensul capitolului 1 al AIR, totuși, consolidarea cadrului juridic național pe domeniu are loc și prin transpunerea în legislația primară a *Directivei (UE) 2018/2002 a Parlamentului European și a Consiliului din 11 decembrie 2018 de modificare a Directivei 2012/27/UE privind eficiența energetică*, după cum a fost adaptată prin *Decizia D/2021/14/MC-EnC a Consiliului Ministerial al Comunității Energetice*. De precizat că transpunerea și implementarea Directivei menționate supra este o obligație ce reiese din angajamentele Republicii Moldova în calitate de membru al Comunității Energetice în conformitate cu prevederile *Legii nr. 117 din 23.12.2009 pentru aderarea Republicii Moldova la Tratatul de constituire a Comunității Energetice*.

Directiva 2018/2002 privind eficiența energetică, modifică Directiva 2012/27/UE, a fost transpusă pe deplin și fidel în Legea 139/2018 cu privire la eficiența energetică, care și este legea-cadru în domeniul eficienței energetice, actualmente în vigoare. Prin urmare, transpunerea versiunii revizuite a Directivei va lua forma unei intervenții la Legea 139/2018.

Revenind la tematica problemelor din sector și care se ținesc de acest proiect de lege, menționăm:

- ***Lipsa cadrului juridic pentru aprobarea țintelor naționale pe domeniul eficienței energetice.***

Toate documentele de politici în domeniul energetic – Strategia Energetică, planurile naționale de acțiuni în domeniul eficienței energetice sau planul național de acțiuni în domeniul energiei din surse regenerabile aveau ca și orizont de timp pentru care stabileau toate obiectivele naționale și cele sectoriale - anul 2020. Respectiv, odată cu înaintarea într-un nou deceniu, se impune trasarea unor noi ținte care ar viza cel puțin anul 2030 sau, având în vedere tendințele în UE pe segmentul energetic, ar putea viza chiar anul 2050.

Pentru a răspunde acestor provocări și tendințe, proiectul de lege stabilește obligația de estimare și aprobare, de Guvern, cu suportul organului central de specialitate în domeniul energiei, a țintelor/ obiectivelor naționale în domeniul eficienței energetice. Astfel, conform propunerilor formulate pentru art. 6, alin. (2), Planul național integrat privind energia și clima /PNIEC/ ar urma

să stabilească și descrie obiectivele politicii de stat inclusiv în domeniul eficienței energetice, măsurile de politică în domeniul eficienței energetice pentru toate sectoarele economiei naționale, inclusiv schema de obligații în domeniul eficienței energetice, ce urmează a fi implementate în perioada vizată în vederea atingerii obiectivelor stabilite.

De precizat că, PNIEC ar urma să „ia locul” planului de acțiuni în domeniul eficienței energetice PNAEE (elaborat de regulă pe o perioadă de 3 ani), cât și a planului național de acțiuni în domeniul energiei din surse regenerabile (în formula aprobată, a acoperit o perioadă mai extinsă de timp – 2013-2020) – PNAESR. Mai mult, având în vedere și existența componentei de climă în cadrul PNIEC, acesta ar urma să asigure și o mai strânsă și mai mare conexiune a planificărilor în domeniul energetic cu strategia/ programul de dezvoltare cu emisii reduse, Contribuția Națională Determinată, etc.

În același timp, se propune ca art. 9 al Legii nr. 139/2018 să stipuleze că este de obligația organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei și al mediului să elaboreze și promoveze Planul Național Integrat pentru Energie și Climă și să monitorizeze implementarea acestuia prin intermediul autorității responsabile de implementarea politicilor în domeniul eficienței energetice /AEE/ și, la necesitate, Agenția de Mediu. Astfel, intenția organului central de specialitate în domeniul energiei este ca Legea 139/2018 să stabilească obligația elaborării PNIEC care, la rândul sa, ca fi instrumentul prin care se va comunica care este ținta națională în domeniul eficienței energetice, energiei din surse regenerabile, și emisiilor GES.

- ***Lipsa obligației referitoare la noi economii de energie primară și/sau finală***

Pe parcursul anilor 2000-2012, chiar și la nivel de UE, ținta națională în domeniul eficienței energetice se stabilea ca și o reducere relativă a consumului de resurse energetice consumate într-un anumit an. Monitorizarea și aprecierea obiectivă a gradului în care respectiva țintă a fost atinsă, era una subiectivă și deosebit de dificilă. Din aceste considerente, odată cu elaborarea Directivei 27/2012, UE a trecut la prezentarea țintei nu doar în valori relative, dar și absolute – consumul prognozat în anul X, valoarea economiilor/ reducerii ce trebuie obținută (în valori absolute și relative), consumul-țintă care trebuie atins (în valori absolute).

O astfel de re-vizuire a țintei naționale, conform practicilor UE, a fost asigurată și de către RM prin adoptarea Legii 139/2018 cu privire la eficiența energetică, care a stabilit ținta națională sectorială pe domeniu în corespundere cu practica EU, acestea fiind formulată în felul următor în art. 30:

(1) Obiectivele naționale în domeniul eficienței energetice pentru anul 2020, [...] se stabilesc la nivelul ce nu va depăși consumul de energie finală în valoare de 2796 mii tone echivalent petrol (ktep) sau de energie primară în valoare de 2968 ktep.

În același timp, fiind admis faptul că eforturile cu privire la implementarea politicilor în domeniul eficienței energetice ar putea să nu aibă un caracter uniform și continuu, sau ar putea fi cumva mult mai accelerate/ forțate către sfârșitul perioadei de gestiune, sau chiar a deceniului, UE a introdus noțiunea de „economii noi/ anuale obligatorii”. În cele din urmă, pentru a putea asigura implementarea acestui principiu, eforturi continui trebuie investite în sector pentru a putea asigura obținerea economiilor de energie țintite/

Astfel, în linie cu Directiva UE 2018/2002, se propune impunerea Guvernului a obligației de a întreprinde eforturile necesare pentru „generarea” unor economii noi de energie finală

echivalente a minimum 0,8% din valoarea medie a consumului final de energie între 1 Ianuarie 2019 și 1 Ianuarie 2022. Totodată, proiectul de lege va stabili (în baza Directivei) care măsuri de eficiență energetică trebuie considerate la stabilirea obiectivului/ obligațiilor de economii de energie, și anume:

- a) cantitatea economiilor de energie realizate în sectoarele de producere, de transport și de distribuție a energiei, inclusiv în sistemul de alimentare centralizată cu energie termică și de răcire, obținute ca urmare a:
 - dezvoltării infrastructurii eficiente de alimentare cu energie termică și de răcire și/sau a dezvoltării cogenerării de înaltă eficiență și a încălzirii și răcirii cu căldură reziduală și surse regenerabile de energie, în condițiile stabilite de Legea nr. 92/2014 cu privire la energia termică și promovarea cogenerării ;
 - reabilitării substanțiale a unei centrale termice existente, cu o putere termică totală mai mare de 20 MW, și ca urmare a conversiei acesteia într-o instalație de cogenerare de înaltă eficiență;
 - implementării măsurilor stabilite la art. 24 alin. (3) și alin. (5) lit. b), art. 26, 27;
- cantitatea economiilor de energie rezultate din acțiunile individuale noi, puse în aplicare începând cu 31 Decembrie 2020 până la 31 Decembrie 2023 și care continuă să aibă impact până în 2024 și ulterior, și care pot fi măsurate și verificate.
- ***lipsa unei clarități cu privire la politicile de promovare și încurajare a economiilor de energie (i.e. schema de obligații de eficiență energetică, măsurile alternative, etc.)***

Articolul 8 cu privire la Schema de obligații în domeniul eficienței energetice /SOEE/ este păstrat, SOEE fiind unul din principalele instrumente ale Guvernului de mobilizare a resurselor financiare necesare implementării proiectelor de eficiență energetică, alături de măsurile alternative de politică, după cum este prezentat schematic în figura 1.

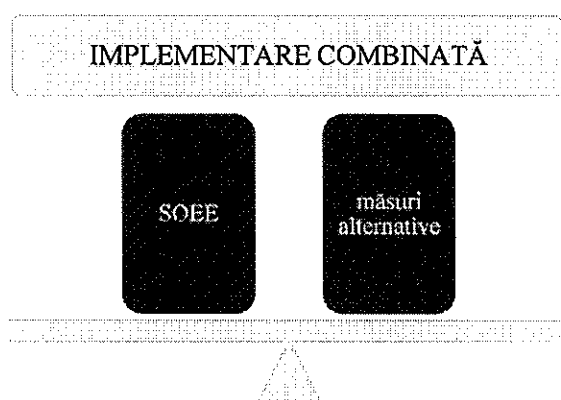

Figura 1. Ilustrarea opțiunilor de mobilizare a resurselor financiare necesare finanțării eficienței energetice

De precizat că sunt propuse unele ajustări la mecanismul SOEE setat de Legea 139/2018, în versiunea existentă a acesteia, și anume:

- printre părțile obligate, în sensul legii, sunt incluși și furnizorii de energie termică pentru încălzire, prepararea apei calde menajere, și de răcire (pe lângă Operatorii sistemelor de distribuție a energiei electrice, gazelor naturale, importatorii de produse petroliere);

- este stipulat că valorificarea mijloacelor financiare mobilizate în cadrul SOEE poate avea loc atât prin intermediul autorității responsabile de implementarea politicilor în domeniul eficienței energetice (Agenția pentru Eficiență Energetică, la zi), cât și prin intermediul altor instituții cu atribuții de implementare a programelor și proiectelor de eficiență energetică – precum ar fi ODA, ONDRL, AEE sau chiar un fond de implementare a proiectelor de eficiență energetică în sectorul rezidențial, în eventualitatea creării acestuia în Republica Moldova.
- ***Lipsa unui sistem informațional /instrument/ modern în domeniul eficienței energetice***

Având în vedere lipsa unui soluții informatice/ instrument modern în domeniul eficienței energetice care ar colecta informația generată de diverși actori, ar procesa-o, sistematiza, în vederea utilizării acesteia întru aprecierea gradului de implementare a politicilor naționale în domeniul eficienței energetice și atingerii obiectivelor sectoriale stabilite, onoarea angajamentelor asumate de Guvern/ Republica Moldova, AEE, în calitate de organ responsabil de raportarea cu privire la implementarea politicilor, utiliza cele mai banale instrumente în acest sens – chestionarea directă a tuturor părților relevante și procesarea în Excel a informației obținute.

Astfel, instrumentul de bază al AEE de colectare a informației cu privire la economiile de energie generate de multitudinea de proiecte și măsuri implementate în perioada 2011-2022, a ajuns să includă peste 5000 de poziții unice. Gestionarea acestora, evitarea dublării informației, asigurarea unui back-up al informației obținute, asigurarea memoriei instituționale a AEE în condițiile unui flux permanent de personal, practic nu poate fi asigurat.

Astfel, este propusă crearea unui Sistem Național Integrat în domeniul eficienței energetice, care ar include subsistemele dezvoltate la zi, și le-ar integra pe cele de care RM are nevoie în mod indubitabil. Așadar, Sistemul informațional ar urma să aibă următoarea structură:

- a) subsistemul informațional național în domeniul eficienței energetice a clădirilor, creat și gestionat în conformitate cu prevederile Legii nr. 128/2014 privind performanța energetică a clădirilor, și care include subsistemele stabilite în art. 27, alin. (1) a legii prenotate, precum:
 - subsistemul informațional pentru calculul performanței energetice a clădirilor;
 - subsistemul informațional pentru întocmirea certificatelor de performanță energetică;
 - subsistemul informațional pentru întocmirea rapoartelor de inspecție a sistemelor de încălzire;
 - subsistemul informațional pentru întocmirea rapoartelor de inspecție a sistemelor de climatizare;
 - registrul electronic al evaluatorilor energetici (cu statut de subsistem);
 - registrul electronic al inspectorilor sistemelor de încălzire;
 - registrul electronic al inspectorilor sistemelor de climatizare;
 - registrul electronic al certificatelor de performanță energetică;
 - registrul electronic al rapoartelor de inspecție periodică a sistemelor de încălzire;
 - registrul electronic al rapoartelor de inspecție periodică a sistemelor de climatizare;
 - registrul electronic al întreprinderilor care efectuează certificarea performanței energetice a clădirilor;

- registrul electronic al întreprinderilor care efectuează inspecția periodică a sistemelor de încălzire;
 - registrul electronic al întreprinderilor care efectuează inspecția periodică a sistemelor de climatizare.
- b) subsistemul informațional de monitorizare și verificare a economiilor de energie (SIMVE);
 - c) subsistemul informațional de management energetic (SIME);
 - d) subsistemul informațional „Registrul electronic al auditorilor energetici”;
 - e) subsistemul informațional „Registrul electronic al auditului energetic.

Proiectul de lege, în vederea operaționalizării Sistemului informațional, stabilește clar care sunt părțile responsabile cu raportarea informației relevante către Sistem, precum și care este instituția care va asigura activitatea acestuia și utilizarea conform scopului determinat de Legea 139/2018 – autoritatea responsabilă de implementarea politicilor în domeniul eficienței energetice.

• ***Rolul sectorului clădirilor publice este încă slab perceput drept un sector-exemplu***

Legea 139/2018 cu privire la eficiența energetică și Legea 128/2014 privind performanța energetică a clădirilor stabilesc, similar directivelor europene, că sectorul public ar trebui să aibă un sector exemplar și să motiveze celelalte sectoare, în special cel al clădirilor rezidențiale, să-i urmeze exemplul. Cu toate acestea, în pofida reabilitării unui număr relativ mare de clădiri -- cca. 1000 de clădiri dintr-un total de peste 8000 unități (estimate la nivel național), rolul exemplar al acestora nu este pe deplin și întru totul perceput drept exemplar de întreaga economie.

În acest sens, se anticipează că Subsistemul informațional de management energetic /SIME/ ar crea condițiile necesare pentru ca subiecții sectorului public – în special proprietarii sau gestionarii clădirilor publice, să își optimizeze consumurile de resurse energetice, cât și naturale (i.e. apă), în vederea îmbunătățirii și reflectării performanței energetice reale a edificiului/ clădirii în care activează.

Practica și experiența altor state/ municipii în utilizarea unor sisteme similare de management energetic în sectorul clădirilor publice, reflectată în „Analiza Implementării Sistemului Informațional de Management Energetic în Republica Moldova”, elaborată de AEE și Green City Lab, a demonstrat rezultate remarcabile:

- În Croația:
 - Un SI similar a fost implementat în 115 orașe, în mai mult de 13,000 clădiri;
 - Consumul în clădirile publice s-a redus cu cca. 7% din contul managementului energetic (sau cca. 2,8 milioane USD, în termeni monetari);
 - În unele clădiri, economiile energetice au atins valoarea de 30%.
- În Serbia:
 - Un SI similar a fost implementat pentru 12,000 clădiri publice;
 - Obligații de raportare a consumului de resurse energetice este introdusă și pentru subiecții sectorului industrial, comercial, energetic, în condițiile în care un anumit prag de consum anual de energie este depășit;
- În Letonia, SI este implementat la nivel de urbe:
 - Consumul de energie termică în clădirile publice a fost redus/ optimizat cu 12%;
 - Consumul de energie electrică în clădirile publice, inclusiv sistemele de iluminat public, a fost redus cu 8%

În același, rolul exemplar al clădirilor publice ar urma a fi promovat și prin intermediul obligației asumate de Guvern de renovare a clădirilor deținute și/sau ocupate de către instituții guvernamentale (autoritățile publice centrale). Astfel, ar urma ca din 1 ianuarie 2024, rata anuală de renovare a suprafeței totale a clădirilor din domeniul public al statului, cu o suprafață totală utilă de peste 250 m², în care își desfășoară activitatea autoritățile administrației publice centrale de specialitate și care nu îndeplinesc, la data de 1 ianuarie a fiecărui an cerințele minime de performanță energetică, să fie de 3%.

- ***Necesitatea actualizării regulilor privind contorizarea gazelor naturale, energiei electrice, încălzirii, de preparare a apei calde menajere și răcirii***

Proiectul de lege stabilește, ca principiu general, promovare de către Guvern, în măsura în care este posibil din punct de vedere tehnic, rezonabil din punct de vedere financiar și proporțional în raport cu economiile de energie potențiale, clienții finali de energie electrică și gaze naturale să fie dotați cu contoare individuale inteligente (care reflectă cu acuratețe consumul real de energie și care furnizează informații despre timpul efectiv de utilizare) la prețuri competitive. Respectivul principiu este unul inclus și prevăzut de legislația sectorială, urmând ca saltul tehnologic la acest capitol să aibă loc atunci când operatorii de distribuție vor putea demonstra fezabilitatea acestor investiții (în raport cu costurile a fi suportate de către aceștia și reflectate, evident, în tarifele achitate de consumatorii finali).

Ca și principiu general privind facturarea electricității și gazelor naturale, proiectul de lege prevede că în cazul în care, consumatorul final nu are un sistem inteligent de măsurare, furnizorul de energie electrică și/sau gaze naturale trebuie să trimită consumatorului final facturi cuprinzând informații corecte și bazate pe valorile consumului real, în cazul în care aceasta este posibil tehnic și justificat economic.

Cu referire la legislația sectorială în vigoare, în domeniul energiei electrice și gazelor naturale, inclusiv actele de reglementare emise de ANRE, precum și practicile în vigoare, consumul de electricitate și gaze naturale al consumatorilor este citit practic lunar de către operatorii sistemelor de distribuție, astfel că utilizatorii finali au acces la date despre consumul propriu înregistrat.

Mai mult decât atât, la capitolul contorizare, Republica Moldova a promovat politici prin care gradul de dotare al consumatorilor cu contoare de energie electrică și gaze naturale este aproape 100% și, prin urmare, în condiții de citire lunară la fața locului a datelor contoarelor, consumatorii finali sunt informați cu date despre consumul său lunar.

Cu referire la consumul de energie termică, menționăm că, în calitate de regulă generală, distribuitorul de energie termică pentru încălzire și/sau pentru prepararea apei calde menajere într-o rețea de distribuție centralizată, este obligat să monteze contoare la consumatorul final, în punctul de delimitare a proprietății (stabilit conform Legii nr. 92/2014 cu privire la energia termică și promovarea cogenerării) care reflectă în mod corect consumul real de energie, costurile fiind reflectate în tariful suportat de consumatorii finali.

În cazul în care instalarea echipamentelor de măsurare individuale (la nivel de bloc sau unitate de clădire) nu este posibilă din punct de vedere tehnic sau nu este justificată din punct de vedere economic, se utilizează repartitoare individuale de costuri destinate măsurării consumului de energie termică la fiecare corp de încălzire în parte, cu excepția cazului în care se demonstrează că instalarea unor astfel de repartitoare nu este eficientă din punct de vedere economic.

În cazul în care în clădirile de locuit cu mai multe apartamente, instalarea echipamentelor de măsurare individuale sau a repartitoarelor individuale de costuri nu este posibilă din punct de

vedere tehnic sau nu este justificată din punct de vedere economic, repartizarea între apartamentele din clădire a cantității de energie termică furnizată se va efectua în conformitate cu procedura/ metodologie stabilită de Guvern.

Totodată, în cazul clădirilor de locuit noi, cu mai multe apartamente, care sunt echipate cu o sursă centralizată de căldură pentru producerea apei calde, sau sunt alimentate de la sistemul de termoficare urbană, distribuitorul de energie termică pentru producerea apei calde menajere montează contoare individuale pentru apa caldă.

Pentru contoarele și repartitoarele de costuri se stabilesc reguli de citire de la distanță. Astfel, unitățile instalate după data de 30 octombrie 2023 trebuie să poată fi citite de la distanță. Contoarele și repartitoarele de costuri care nu pot fi citite de la distanță, dar au fost deja instalate, trebuie să fie adaptate citirii la distanță sau înlocuite cu echipamente citibile la distanță până la data de 1 ianuarie 2030, cu excepția acelor pentru care furnizorul de servicii demonstrează că operația nu este eficientă din punct de vedere al costurilor.

Acolo unde sunt instalate contoare sau repartitoare de cost, furnizorul de servicii trebuie să își bazeze factura și informațiile aferente pe consumul real și corect înregistrat sau pe citirea repartitoarelor de cost.

Totodată, având în vedere realitățile din Republica Moldova, inclusiv „sensibilitatea” subiectului consumului de energie termică și repartizarea costurilor între apartamentele dintr-un bloc multietajat, starea tehnică a sistemului colectiv monotubular (din punct de vedere constructiv) de alimentare cu energie termică din cadrul clădirilor, impactul cazanelor murale de încălzire asupra SACET, mediului, sănătății locatarilor din imediata vecinătate, inclusiv riscurile de explozie cărora aceștia sunt supuși, precum și recunoscând faptul că repartitoarele de costuri nu sunt o soluție definitivă la problematicile listate mai sus, se pune în sarcina Guvernului identificarea și promovarea soluțiilor individuale, per apartament/ locuință, de măsurare a energiei termice furnizate pentru încălzire, a apei calde menajere, a răcirii. Respectiv, prin care ar putea fi și sistemul intra-bloc de distribuție pe orizontală a energiei termice (inclusiv a.c.m.), ar trebui stabilite/ promovate prin intermediul legislației sectoriale, și anume - Legea 92/2014 cu privire la energia termică și promovarea cogenerării și Legea 128/2014 privind performanța energetică a clădirilor.

c) Expuneți clar cauzele care au dus la apariția problemei

După cum a fost precizat mai sus, unul din motivele (și nu problemă) care a impus Guvernul să inițieze respectivul proces este obligația transpunerii *Directivei (UE) 2018/2002 privind eficiența energetică* ce a survenit în rezultatul aprobării *Deciziei D/2021/14/MC-EnC* de către Consiliul Ministerial.

Cât ține de cauzele ce au stat la „bazele” problemelor sus-menționate, am putea rezuma următoarele:

- lipsa cadrului juridic pentru aprobarea țintelor naționale pe domeniul eficienței energetice, dar și al energiei regenerabile și GES pentru orizontul de timp 2030

Toate documentele de politici din domeniul energetic stabilesc ținte pentru orizontul de timp 2020 și, respectiv, pot fi catalogate drept consumate juridic și practic. Evident, este necesară stabilirea unor noi ținte pentru un orizont mai îndepărtat care ar corespunde practicilor în domeniu și care, acolo unde este necesar, ar ține cont de angajamentele Republicii Moldova. Unul din aceste

angajamente și care reiese din statul RM de Parte Contractantă la Tratatul de Constituire a Comunității Energetice impune setarea și aprobarea unor ținte pe domeniul EE, SER și al emisiilor GES către 30 iunie 2024.

- lipsa unei obligații de elaborare a unui plan național integrat privind energia și clima până în 2030, care ar lua locul planurilor naționale de acțiuni pentru eficiență energetică și Planului Național de acțiuni pentru energie din surse regenerabile

Prin decizia *Deciziei D/2021/14/MC-EnC* a Consiliului ministerial a Comunității Energetice, Republica Moldova a devenit obligată să asigure transpunerea Directivei 2018/2002 cu privire la eficiența energetică, dar și a Regulamentului cu privire la guvernarea și acțiune climatică 2018/1999. Acesta din urmă stabilește obligația elaborării PNIEC și aprobării acestuia la nivel național până la mijlocul anului 2024.

Respectiv, ar urma ca Legea 139/2018 să stabilească clar că PNAEE ar urma să fie substituit cu un alt document de politici, și anume PNIEC.

Totodată, având în vedere că Regulamentul UE 2018/1999 include un șir de prevederi cu privire la PNIEC, merită a fi precizat faptul că decizia MIDR și a Ministerului Mediului este ca respectivul regulament să fie transpus în proiectul de Lege privind clima (în dezvoltare, fiind de competența MM), Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică și în Regulamentul privind înființarea și funcționarea mecanismului de guvernarea energetică și a acțiunilor climatice (în dezvoltare, a fi aprobat de Guvern).

- lipsa unor obligații clare cu privire la economiile de energie primară și/sau finală a fi asigurată în deceniul actual

Directiva 2018/2002 stabilește că noua obligație privind economiile anuale de energie ar urma să corespundă 0,8%/ an din media consumului final de energie în perioada anilor 2019-2022. Respectiv, o prevedere care ar transpune respectiva obligație în legislația națională a fost inclusă în proiectul de lege.

- lipsa unei clarități cu privire la politicile de promovare și încurajare a economiilor de energie în noul deceniu, în special schema de obligații de eficiență energetică, măsurile alternative

Având în vedere că Directiva 2018/2008 păstrează SOEE ca instrument prin care poate fi asigurată implementarea măsurilor de eficiență energetică, acest instrument este păstrat și în cazul RM.

Cu toate acestea, proiectul de modificare a Legii 139/2018 include și unele ajustări naționale, precum ar fi:

- o includerea energiei termice ca și resursă care ar putea contribui la SOEE, prin intermediul furnizorilor energiei termice din cadrul SACET;
 - o modificarea modului prin care contribuțiile fiecărei părți obligate este determinată, ori ca și valoare sumară a fi achitată în anul X, ori ca și plată stabilită în raport cu fiecare unitate de energie sau volum distribuită, furnizată sau comercializată (MDL/kWh, MDL/m³ sau MDL/litru de combustibil importat și plasat pe piață)
- lipsa unui sistem informațional /instrument/ modern prin care informații și detalii cu privire la proiectele de eficiență energetică implementate în teren, în toate sectoarele economiei naționale dar mai cu seamă cele finanțate din mijloace bugetare sau din resurse

mobilizate cu suportul Guvernului, sunt obținute și raportate la obiectivele naționale pe domeniu și angajamentele internaționale asumate;

AEE, în calitate de autoritate responsabilă de implementarea politicilor de eficiență energetică, nu a fost „mandată” cu dreptul de investi în dezvoltarea unui sistem informațional modern care ar facilita procesul de monitorizare a modului în care politicile naționale pe domeniu sunt implementate și dacă evoluția corespunde așteptărilor stabilite. În acest sens, proiectul de lege pune în obligația AEE dezvoltarea unui Sistem Informațional integrat în domeniul eficienței energetice, precum și operaționalizarea și întreținerea acestuia.

- rolul sectorului clădirilor publice este încă slab perceput drept un sector-exemplu iar deținătorii/ gestionarii clădirilor publice nu sunt pe deplin încurajați să consume eficient resursele energetice

Slaba percepere de publicul general a rolului exemplar al clădirilor publice la capitolul performanță energetică este datorat încă numărului relativ scăzut de clădiri-exemplare, de lipsa informației respective în public (i.e. lipsa comunicării la subiect), lipsa unui sistem informațional disponibil publicului care ar permite accesul la date reale despre consumul de resurse energetice și naturale a fiecărei clădiri publice din Republica Moldova, precum caracterul cumva sporadic al investițiilor, în special publice, în astfel de edificii.

Prin urmare, proiectul de lege țintește toate cauzele de mai sus și propune soluții, urmând ca Guvernul, prin intermediul ministerului de profil și autorității care asigură suportul la implementarea acestora, să le implementeze sau să realizeze activitățile de coordonare care se impun.

- regulile privind contorizarea gazelor naturale, energiei electrice, încălzirii, de preparare a apei calde menajere, răcirii, sunt învechite și nu corespund întru totul situației și realităților din teren

Republica Moldova este fruntaș la capitolul contorizare individuală/ per apartament/ per întreprindere a consumului de energie electrică și gaze naturale. Prin urmare, proiectul de lege stabilește că RM ar putea promova și iniția cele necesare în vederea obținerii unui salt tehnologic la capitolul contorizare, prin instalarea contoarelor inteligente. Obligația distribuitorilor de electricitate și gaze va interveni imediat ce este demonstrată fezabilitatea acestor investiții.

Având în vedere că Legea 139/2018 este una interpretabilă la capitolul analiză cost-beneficiu/ studiu de fezabilitate la subiectul contoarelor inteligente, în special sub aspectul abordării pe care ar putea-o urma respectiva analiză, proiectul de lege stabilește clar că studiul va avea o abordare holistică, evaluând impactul nu doar din perspectiva operatorului de distribuție sau a eventualelor economii obținute de către acesta, dar și din perspectiva consumatorului final, a beneficiilor obținute având acces la propriul consum în timp real, cât și din perspectiva întregului sistem electroenergetic (i.e. aplatizarea curbei de consum).

- obligațiile furnizorilor de resurse energetice în raport cu consumatorul final, pe marginea facturării consumului, precum și a informației prezentate acestuia, nu corespund întru totul situației din teren și nu prevăd o informare exhaustivă a consumatorului despre serviciile ce îi sunt oferite.

Cu referire la comentariul de mai sus, vom preciza faptul că în comparație cu consumatorii de energie electrică și gaze naturale, cei care procură energia termică pentru încălzire și/sau

prepararea apei calde menajere, sau răcire, au acces la mai puțină informație cu privire la serviciul care ăi este prestat, structura costurilor, date financiare și de mediu aferente.

În aceste sens proiectul de lege pune în obligația furnizorilor de energie termică (inclusiv a.c.m.) și răcire, să pună la dispoziția consumatorilor săi toată informația relevantă, conform normelor și practicilor comunitare.

d) Descrieți cum a evoluat problema și cum va evolua fără o intervenție

Păstrarea situației curente, fără o intervenție, ar conduce la un șir de efecte negative, cum ar fi:

1. Lipsa unei viziuni de țară pentru sectorul energetic, inclusiv componenta eficiență energetică, pentru orizontul de timp 2030

În mod practic, prin neaprobarea PNIEC până în anul 2030, Republica Moldova nu ar deține ținte naționale pentru domeniile EE, SER și GES, lucru care în mediul și conjunctura actuală nu poate fi admisă.

Stabilirea de ținte pentru domenii importante și pe orizonturi îndepărtate de timp este o practică comună pentru economiile moderne, aceste obiective având un rol deosebit de important în încurajarea Guvernelor să depună eforturi considerabile întru atingerea lor. În cele din urmă, obiectivele de dezvoltare sunt cele care propulsează economiile și asigură dezvoltarea societăților de azi.

2. Lipsa obligației cu privire la economiile obligatorii de energie și a „schemei de obligații de eficiență energetică”

În aceasta situație, s-ar periclita activitatea industriei și a sectorului construcții, care este direct și puternic implicat în implementarea măsurilor de eficiență în Republica Moldova. Fără obligații de economii de energie, Guvernul nu ar depune eforturi întru crearea instrumentelor și programelor de finanțare necesare pentru sprijinirea investițiilor în măsuri de eficiență energetică, iar ca urmare, creșterea economică ar fi una moderată, un număr considerabil de locuri de muncă nu ar fi create, iar bugetele instituțiilor publice, ale gospodăriilor casnice, etc., ar rămâne la fel de mari. Ultima problematică în Republica Moldova este deosebit de sensibilă, întrucât dependența de importul de combustibili este mare, iar odată cu el are lor exportul de valută cu expunerea monedei naționale la așocuri sezoniere mari.

Cât privește schema de obligații de eficiență energetică /SOEE/, în versiunea ajustată în cazul Republicii Moldova prin intermediul Legii 139/2018, aceasta este un instrument eficient de mobilizare a resurselor financiare de la operatorii din piață în vederea finanțării ulterioare a măsurilor de eficiență în diferite sectoare ale economiei naționale. Lipsa ori imposibilitatea aplicării SOEE ar pune presiune pe Guvern/ autorități, să identifice alte surse pentru mijloacele bănești necesare.

3. Rolul exemplar al sectorului public și clădirilor publice nu este suficient de evident

Versiunea revizuită și adaptată a Directivei 2018/2002 propune ca începând cu 1 ianuarie 2024, rata anuală de renovare a clădirilor din domeniul public al statului, cu o suprafață totală utilă de peste 250 m², în care își desfășoară activitatea autoritățile administrației publice centrale de specialitate și care nu îndeplinesc, la data de 1 ianuarie a fiecărui an, cerințele minime de performanță energetică, să fie crescută de la 1% la 3%.

În lipsa unei astfel de prevederi, suprafața renovată anual s-ar limita la 4.000 m² (în comparație cu 12.000 m² pentru scenariul cu 3%/an), sau la cca. 1-2 edificii, care în mod evident nu ar fi suficiente pentru a propaga în publicul larg un mesaj convingător cu privire la importanța consumului rațional de energie în clădiri.

Mai mult, experiența implementării primului *Program cu privire la implementarea obligației privind renovarea clădirilor autorităților administrației publice centrale de specialitate pentru anii 2020-2022*¹ a demonstrat că atingerea obiectivului propus solicită eforturi de coordonare considerabile din partea Guvernului central, iar natura și multitudinea de provocări la implementare sunt în stare să zădărnicească intenția din spatele acestei inițiative.

4. Lipsa unui sistem informațional /instrument/ modern în domeniul eficienței energetice

Legislația națională în domeniul EE, începând cu Legea 142/2010 cu privire la eficiență energetică nu a prevăzut elaborarea unui instrument informativ modern care ar fi soluționat problematicile specifice sectorului, în special cele aferente monitorizării calitative și obiective a evoluției în domeniu. Prim urmare, se impune asigurarea unui salt tehnologic și aici, astfel încât AEE, să asigure o mai bună implementare și monitorizare a politicilor naționale, într-o manieră care ar corespunde rigorilor comunitare și ar permite autorităților naționale să raporteze date obiective și credibile în raport cu obligațiile/ angajamentele asumate.

5. Deficiențe la contorizarea consumului de gaze naturale, energie electrică, energie termică pentru încălzire/ răcire și prepararea apei calde menajere, la facturarea consumului și la informarea utilizatorului final

Republica Moldova este caracterizată de un grad relativ sporit de contorizare a consumului de energie electrică și gaze naturale (peste 96%), energie termică (de peste 99%, la nivel de bloc) instalate la consumatorul final, conform Raportului de activitate al AEE pentru anul 2020². În mare parte, soluțiile de contorizare utilizate sunt simple, cu citirea datelor la fața locului (fără transmiterea datelor la distanță).

Astfel, în condițiile ne-transpunerii Directivei 2018/2002, nu se vor crea premisele juridice necesare pentru efectuarea unui salt tehnologic la capitolul contorizare, utilizatorii din Republica Moldova fiind privați de multitudinea de beneficii oferite de piețele actuale de energie electrică în special care sunt oferite de contoarele inteligente (i.e. tarife dinamice, etc.), ce pot oferi informații cu privire la timpul efectiv de consum.

Cât privește contorizarea consumului de energie termică (pentru încălzire și alimentarea cu acm), devine obligatorie instalarea repartitoarelor de costuri, în condițiile în care contorizarea individuală (la nivel de bloc sau unitate de clădire) nu este fezabilă. Mai mult decât atât, Directiva solicită ca începând cu 30 octombrie 2023 toate soluțiile de contorizare (inclusiv repartitoarele) să poată fi citite la distanță, iar din 1 ianuarie 2030 – toate soluțiile vor corespunde acestui criteriu.

Mai mult decât atât, noua Directivă stabilește obligația facturării consumului real de energie al utilizatorului final, cu prezentarea acestuia a informației cu privire la profilul de consum al acestuia, informații istorice.

¹ Hotărârea Guvernului Nr. 372 din 10.06.2020, disponibilă aici - https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=121818&lang=ro

² Raport generalizat privind îndeplinirea obiectivelor în domeniul EE și SER stabilite în PNEE 2011-2020/ PNAEE 2019-2021/ PNAESR 2013-2020,

<https://docs.google.com/viewer?docex=1&url=https://aee.gov.md/storage/Rapoarte/Raport%20Privind%20EE%20SER%202020.pdf>

e) Descrieți cadrul juridic actual aplicabil raporturilor analizate și identificați carențele prevederilor normative în vigoare, identificați documentele de politici și reglementările existente care condiționează intervenția statului

Un factor important care justifică intervenția statului, este imperativul transunerii *Directivei (UE) 2018/2002 a Parlamentului European și a Consiliului din 11 decembrie 2018 de modificare a Directivei 2012/27/UE privind eficiența energetică*³, după cum a fost adaptată prin *Decizia D/2021/14/MC-EnC a Consiliului Ministerial al Comunității Energetice*⁴. *Directiva 2018/2002 privind eficiența energetică*, modifică *Directiva 2012/27/UE*, a fost transpusă pe deplin și fidel în *Legea 139/2018 cu privire la eficiența energetică*, care și este legea-cadru în domeniul eficienței energetice, actualmente în vigoare. Prin urmare, transpunerea versiunii revizuite a Directivei va lua forma unei intervenții la *Legea 139/2018*.

Tot aici merită a fi menționat faptul că *Directiva 2018/2002* face parte din pachetul legislativ al Comisiei Europene „Energie curată pentru toți Europeii”⁵, și include 8 acte legislative. Prin decizia D/2021/14/MC-EnC din Noiembrie 2021, obligatorii în transpunere pentru Părțile Contractante au devenit 5 acte, în domeniul energiei regenerabile, guvernantei, energiei electrice și eficienței energetice. O prezentare grafică a angajamentelor în vigoare de pe dimensiunea „Dezvoltare Durabilă” a pachetului legislativ UE menționat, inclusiv cele care urmează a fi adoptate de MC la sfârșitul anului 2022, este prezentată în Figura 2.

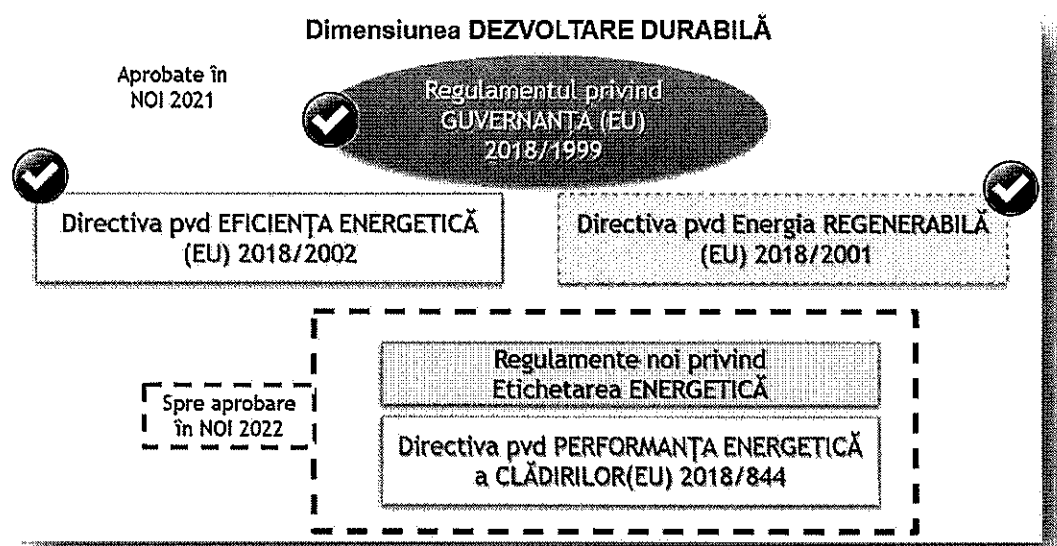

Figura 2. Reprezentarea grafică a dimensiunii de dezvoltare durabilă a pachetului ”Energie Curată pentru toți Europeii”

Sursa: Secretariatul Comunității Energetice

Transpunerea Directivei 2018/2002 este, de altfel, relevantă și-n contextul executării prevederilor Legii nr. 112 din 02.07.2014 ”Pentru ratificarea Acordului de asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 185-

³ Versiunea electronică a Directivei poate fi accesată pe platforma EURLEX - <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/ALL/?uri=CELEX:32018L2002>

⁴ Versiunea electronică a Deciziei MC poate fi accesată pe pagina web a Secretariatului Comunității Energetice - https://docs.google.com/viewer?docx=1&url=https://www.energy-community.org/dam/jcr:c755f9db-f6e7-448c-9cf5-0a5f02113ae2/19thMCDecision14_CEPII_30112021.pdf

⁵ „Clean energy for all Europeans package”, https://energy.ec.europa.eu/topics/energy-strategy/clean-energy-all-europeans-package_en

199, art. 442), armonizării legislației în domeniul eficienței energetice la acquis-ul Uniunii Europene din sectorul respectiv.

În prezent o serie de prevederi ale Legii menționate *supra* s-au consumat, ori nu mai sunt relevante în noul context și obligații generate de statutul Republicii Moldova în cadrul Comunității Energetice, fiind necesară o intervenție din partea statului. Întru exemplificarea celor notate, mai jos sunt prezentate detalii care confirmă necesarul intervenției.

I. Articolul 30, alin. (1) al Legii 139, stabilește că „*Obiectivele naționale în domeniul eficienței energetice pentru anul 2020 [...] se stabilesc la nivelul ce nu va depăși consumul de energie finală în valoare de 2796 mii tone echivalent petrol (ktep) sau de energie primară în valoare de 2968 ktep*”. Astfel, conchidem că Republica Moldova nu deține un obiectiv pentru segmentul „eficiență energetică” pentru un orizont mai îndepărtat de timp, Guvernul având obligație intervenirii și soluționării acestei problematice.

Prin urmare, este de competența Ministerului de resort – autoritatea centrală de specialitate în domeniul infrastructurii și dezvoltării regionale să finalizeze exercițiul în derulare de modelare și prognozare a consumurilor de energie până în anii 2030 și 2050, iar rezultatele acestor activități să fie introduse drept ținte naționale în documente relevante de politici și de planificare strategică.

Pe lângă problematica descrisă mai sus, noul proiect de lege urmează să introducă și obligația elaborării unui document de planificare – Planul Național Integrat de Energie și Climă, după cum a fost menționat mai devreme, al cărui rol principal constă în prezentarea setului de activități și măsuri pe care Guvernul planifică să le întreprindă și/sau faciliteze, astfel încât ținta de eficiență energetică, precum și cea cu privire la utilizarea energiei regenerabile dar și de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră, să fie atinse.

II. Un alt set de instrumente create prin efectul Legii 139/2018, și anume art. 30, alin. (2), lit. a) și alin. (3), și care au avut o aplicabilitate temporară - perioada 2018-2020, sunt i) obligația cu privire la economiile noi de energie⁶ și ii) obligația de renovare anuală a unei suprafețe a clădirilor guvernamentale⁷. Directiva 2018/2002, în versiunea adaptată de Consiliul Ministerial, extinde perioada de „valabilitate” a obligațiilor de mai sus, după cum urmează:

- Obligații referitoare la economii de energie – 0,8%/ an, până la 31 decembrie 2030
- Obligația de renovare a clădirilor în care își desfășoară activitatea autoritățile administrației publice de specialitate – 3%/an, până la 31 decembrie 2030.

III. Deși Legea 139/2018 conține prevederi cu privire la contorizarea consumului de energie electrică, gaze naturale, energie termică (încălzire/răcire, apă caldă menajeră), noul proiect de lege, în conformitate cu prevederile Directivei 2018/2002, vine cu unele clarificări și completări, și anume:

- Se introduce conceptul de „sub-contorizare” și repartizare a costurilor pentru furnizarea energiei termice pentru încălzire și prepararea apei calde menajere, a răcirii aplicabil în cazul instalării de contoare pentru energia termică în punctul de delimitare a proprietății distribuitorului de energie termică și a consumatorului (blocul multietajat).

⁶ Prevederea de la art. 30, alin. (2), lit. a) stipulează că „*Guvernul, în sensul art. 8 alin. (2), la calcularea cantității totale cumulate a economiilor de energie pentru perioada 1 ianuarie 2019–31 decembrie 2020, va utiliza valoarea procentuală în mărime de 0,7% anual;*”

⁷ Prevederea de la art. 30, alin. (3) stipulează că „*[...] pentru perioada 2019–2020, 1% din suprafața totală a clădirilor din domeniul public al statului, încălzite și/sau răcite, în care își desfășoară activitatea autoritățile administrației publice centrale de specialitate, anual, trebuie să fie renovat [...]*”

În mod similar prevederilor actuale, Directiva stabilește că în condițiile imposibilității tehnice sau lipsei rentabilității instalării soluțiilor de contorizare individuală (per apartament), distribuitorii/ furnizorii de agent termic vor instala repartitoare de costuri. La demonstrarea nerentabilității instalării acestor echipamente, Guvernul trebuie să aprobe metodologii transparente și nediscriminatorii de repartizare a consumului și costurilor cu încălzirea și alimentarea cu ACM intra-bloc.

- Instalarea contoarelor de energie termică pentru prepararea apei calde menajere (ACM) în blocurile noi este obligatorie.
- După 30 octombrie 2023, toate contoarele noi de energie termică (încălzire, apă caldă menajeră), și frig precum și repartitoarele de costuri trebuie să fie citite de la distanță. Unitățile instalate și care nu pot fi citite la distanță, vor fi modernizate/ adaptate la citirea la distanță ori schimbate cu unități cu citite la distanță, către 1 ianuarie 2030.

2. STABILIREA OBIECTIVELOR

a) Expuneți obiectivele (care trebuie să fie legate direct de problemă și cauzele acesteia, formulate cuantificat, măsurabil, fixat în timp și realist)

Obiectivele urmărite de proiectul de lege pentru modificare Legii 139/2018 sunt:

- Aprobarea, odată cu Planul Național Integrat pentru Energie și Climă /PNIEC/, a țintei naționale în domeniul eficienței energetice pentru orizontul de timp 2030
- Atingerea unor economii economii de energie noi anuale în valoare de minim 21,6 mii tone echivalent petrol pentru perioada 2024-2030
- Renovarea peste 12.000 de m² de clădiri ale autorităților publice centrale anual
- Clădirile publice au rol exemplar bine și obiectiv perceput de întreaga societate
- Sistemul Informațional Integrat în domeniul eficienței energetice este unul funcțional și răspunde pe deplin la necesitățile societății și ale autorităților interesate
- Consumatorii de resurse energetice au acces la date reale despre propriul consum

Un alt obiectiv urmărit este onorarea obligației RM de transpunere fidelă a Directivei 2018/2002, după cum a fost detaliat mai sus.

3. IDENTIFICAREA OPȚIUNILOR

a) Expuneți succint opțiunea „a nu face nimic”, care presupune lipsa de intervenție

Opțiunea „a nu face nimic” presupune păstrarea în vigoare a prevederilor Legii 139/2018 cu privire la eficiența energetică. Prin urmare, într-un astfel de scenariu, vor avea loc următoarele:

- Republica Moldova nu are un obiectiv/ țintă pentru sectorul „eficiență energetică” pentru orizontul de timp 2030;
- Obligația de elaborare și aprobare a Planului Național Integrat privind Energia și Clima lipsește;
- Obligația cu privire la generarea unor economii noi de energie în fiecare an, va lipsi;
- Angajamentul statului de a renova 3% din suprafața clădirilor deținute de autoritățile administrației publice centrale și de a promova rolul exemplar al statului în acest domeniu, ar lipsi
- AEE continuă să utilizeze instrumente primitive de monitorizare a evoluției în domeniu și este incapabilă să ofere Guvernului o imagine clară și obiectivă asupra situației

- Obligația ca utilizatorii finali să primească, în mod gratuit, toate facturile și toate informațiile privind facturarea pentru consumul de energie, precum și ca utilizatorii finali să aibă acces în mod adecvat și gratuit la datele privind propriul consum va lipsi (de precizat dreptul furnizorilor de a repartiza costurile aferente informațiilor privind facturarea pentru consumul individual de energie termică pentru încălzire, răcire și prepararea apei calde menajere în clădirile cu mai multe apartamente și clădirile mixte, fără scop lucrativ)
- Încălcarea obligațiilor asumate prin semnarea Tratatului Comunitatii Energetice

b) Expuneți principalele prevederi ale proiectului, cu impact, explicând cum acestea țințesc cauzele problemei, cu indicarea navațiilor și întregului spectru de soluții/drepturi/obligații ce se doresc să fie aprobate.

Mai jos sunt prezentate prevederile proiectului de lege ce vin să răspundă la problematicile identificate, și anume:

- Lipsa țintei de eficiență energetică pentru anul 2030

Proiectul de lege va preciza în capitolul VIII Dispoziții finale și tranzitorii, art. 30, alin. (1) care este obiectivul național în domeniul eficienței energetice, fiind respectată cerința UE față de stabilirea acesteia. Astfel, obiectivul pentru anul 2030 va presupune că consumul de energie primară și cel de energie finală nu vor depăși o anumită valoare absolută/ prag.

- Lipsa obligației de elaborare și aprobare a Planului Național Integrat pentru Energie și Climă

Se propune ca art. 9 al Legii 139/2018 să stipuleze că este de obligația organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei și mediului să elaboreze și promoveze Planul Național Integrat pentru Energie și Climă și monitorizeze implementarea acestuia prin intermediul autorității responsabile de implementarea politicilor în domeniul eficienței energetice și, la necesitate, de Agenția de Mediu.

Totodată, având în vedere că PNIEC va substitui Planul Național de Acțiuni în domeniul Eficienței Energetice (PNAEE), art. 6 al Legii 139/2018 va fi revizuit astfel încât să facă referință la PNIEC și obligația elaborării acestui document de planificare.

- Lipsa obligației referitoare la noi economii de energie

Se propune impunerea Guvernului a obligației de a întreprinde eforturile necesare pentru „generarea” unor economii noi de energie finală echivalente a minimum 0,8% din valoarea medie a consumului final de energie între 1 Ianuarie 2019 și 1 Ianuarie 2022. Totodată, proiectul de lege va stabili (în baza Directivei) care măsuri de eficiență energetică pot fi luate în calcul la realizarea cantității de economii de energie solicitate.

Tabel 1. Conversia obligației de economii de energie în valori absolute

#	Consumul final de energie ⁸	Media aritmetică a consumului	Obligația anuală de economii – 0,8%	Valoarea cumulativă a obligației, 2024-2030
---	--	-------------------------------	-------------------------------------	---

⁸ Balanța Energetică a Republicii Moldova, Ediția 2021, disponibilă electronic - https://docs.google.com/viewer?docx=1&url=https://statistica.gov.md/public/files/publicatii_electronice/balanta_energetica/Balanta_energetica_2020_ro.pdf

2019	2.672 ktep	2.702 ktep	21,61 ktep/an	151,27 ktep
2020	2.581 ktep			
2021	2.853 ktep			

Prin urmare, din tabelul 1 de mai sus poate fi observat că obligația de noi economii de energie vizează generarea a 21,61 ktep per an, în perioada 2024-2030.

- Lipsa obligației de renovare anuală a unei suprafețe a clădirilor deținute de autoritățile publice centrale

Se propune ca din 1 ianuarie 2024, rata anuală de renovare a suprafeței totale a clădirilor din domeniul public al statului, cu o suprafață totală utilă de peste 250 m², în care își desfășoară activitatea autoritățile administrației publice centrale de specialitate și care nu îndeplinesc, la data de 1 ianuarie a fiecărui an cerințele minime de performanță energetică, să fie de 3%.

Tabelul 2 de mai jos prezintă o estimare aproximativă a noii obligații de renovare a clădirilor autorităților publice centrale /APC/ conform proiectului de lege.

Tabel 2. Estimarea suprafeței clădirilor APC vizate de obligația de renovare

#	Suprafața clădirilor APC ⁹	Obligația de renovare anuală	Suprafața a fi supusă renovării	Valoarea cumulativă a obligației, 2024-2030
1	426.056 m ²	3 %/an	12.781,68 m ²	89.471,76 m ²

Prin urmare, obligația de renovare a clădirilor administrației publice centrale din Republica Moldova, conform inventarului existent la ziua de astăzi (a se vedea nota de subsol), ar constitui cca. 12.782 m² per an, sau cca. 89.872 m² pe durata întregii perioade vizate de proiectul de lege 2024-2030.

- Lipsa unui sistem informațional /instrument/ modern în domeniul eficienței energetice

Sistemul Național Integrat în domeniul eficienței energetice, conform art. 13¹, ar urma să includă o serie de subsistem, printre care și unele existente, precum ar fi:

- subsistemul informațional național în domeniul eficienței energetice a clădirilor, creat și gestionat în conformitate cu prevederile Legii nr. 128/2014 privind performanța energetică a clădirilor, și care include subsistemele stabilite în art. 27, alin. (1) a legii prenotate, precum 4 alte subsisteme inferioare 9 registre;
- subsistemul informațional de monitorizare și verificare a economiilor de energie (SIMVE);
- subsistemul informațional de management energetic (SIME);
- subsistemul informațional „Registrul electronic al auditorilor energetici”;
- subsistemul informațional „Registrul electronic al auditului energetic.

- Prevederi privind contorizarea și facturarea consumului de energie electrică, gaze naturale

Proiectul de lege ar urma să stabilească, ca și principiu general, că Guvernul promovează ca în măsura în care este posibil din punct de vedere tehnic, rezonabil din punct de vedere financiar și proporțional în raport cu economiile de energie potențiale, clienții finali de energie electrică și gaze naturale să fie dotați cu contoare individuale inteligente (care reflectă cu acuratețe consumul

⁹ În conformitate cu Inventarul clădirilor publice deținute și ocupate de administrația publică centrală, elaborat de AEE și publicat în anul 2019 pe pagina web a acesteia - <https://docs.google.com/viewer?docx=1&url=https://acc.gov.md/storage/eficienta%20energetica/Inventarul%20cl%483dirilor%20publice%20de%20c8%9binute%20%20c8%99i%20ocupate%20de%20c%483tre%20Administra%20Public%483%20Central%483.pdf>

real de energie și care furnizează informații despre timpul efectiv de utilizare) la prețuri competitive.

Ca și principiu general privind facturarea, proiectul de lege prevede că în cazul în care, consumatorul final nu are un sistem inteligent de măsurare, furnizorul de energie electrică și/sau gaze naturale trebuie să trimită consumatorului final facturi cuprinzând informații corecte și bazate pe valorile consumului real, în cazul în care aceasta este posibil tehnic și justificat economic.

- Prevederi privind contorizarea și facturarea consumului de energie termică pentru încălzire, răcire și pentru prepararea apei calde menajere

Ca și regulă generală, distribuitorul de energie termică sau agent de răcire/climatizare, și de energie termică pentru prepararea apei calde menajere într-o rețea de distribuție centralizată, este obligat să monteze contoare la consumatorul final, în punctul de delimitare a proprietății (stabilit conform Legii 92/2014 cu privire la energia termică și promovarea cogenerării) care reflectă în mod corect consumul real de energie, costurile fiind reflectate în tariful suportat de consumatorii finali.

În cazul în care instalarea echipamentelor de măsurare individuale (la nivel de bloc) nu este posibilă din punct de vedere tehnic sau nu este justificată din punct de vedere economic, se utilizează repartitoare individuale de costuri destinate măsurării consumului de energie termică la fiecare corp de încălzire în parte, cu excepția cazului în care se demonstrează că instalarea unor astfel de repartitoare nu este eficientă din punct de vedere economic.

În cazul în care, în clădirile de locuit cu mai multe apartamente, instalarea echipamentelor de măsurare individuale sau a repartitoarelor individuale de costuri nu este posibilă din punct de vedere tehnic sau nu este justificată din punct de vedere economic, repartizarea între apartamentele din clădire a cantității de energie termică furnizată se va efectua în conformitate cu procedura stabilită în metodologia aprobată de Guvern.

Totodată, în cazul clădirilor de locuit noi, cu mai multe apartamente, care sunt echipate cu o sursă centralizată de căldură pentru producerea apei calde, sau sunt alimentate de la sistemul de termoficare urbană, distribuitorul de energie termică pentru prepararea acm montează contoare individuale pentru apa caldă.

Față de contoare și repartitoarele de costuri sunt stabilite reguli de citire de la distanță. Astfel, unitățile instalate după data de 30 octombrie 2023 trebuie să poată fi citite la distanță. Contoarele și repartitoarele de costuri care nu pot fi citite la distanță, dar au fost deja instalate, trebuie să fie adaptate citirii la distanță sau înlocuite cu echipamente citibile la distanță până la data de 1 ianuarie 2030, cu excepția acelor pentru care furnizorul de servicii demonstrează că operația nu este eficientă din punct de vedere al costurilor.

Acolo unde sunt instalate contoare sau repartitoare de cost, furnizorul de servicii trebuie să își bazeze factura și informațiile aferente pe consumul real și corect înregistrat sau pe citirea repartitoarelor de cost.

c) Expuneți opțiunile alternative analizate sau explicați motivul de ce acestea nu au fost luate în considerare.

Obligația de aliniere a legislației naționale la *acquis*-ul comunitar este un angajament al statului, și prin urmare, nu are opțiuni alternative.

4. ANALIZA IMPACTURILOR OPȚIUNILOR

a) Expuneți efectele negative și pozitive ale stării actuale și evoluția acestora în viitor, care vor sta la baza calculării impacturilor opțiunii recomandate

Efecte pozitive – scenariul de referință (business as usual), după cum a fost descris în detaliu mai sus, nu poate fi caracterizat ca și având careva efecte pozitive.

Efecte negative

După cum a fost descris mai sus, principalele efecte negative ale neaprobării setului propus de modificări la Legea 139/2018, ar fi următoarele:

- Republica Moldova nu ar avea o viziune de sectorul energetic, în special componenta eficiență energetică, pentru orizontul de timp 2030
- Republica Moldova nu ar avea un document de planificare strategică pentru următorii 10 ani pentru domeniul eficienței energetice, energiei regenerabile și emisiilor de gaze cu efect de seră
- Economia națională ar fi lipsită de o „forță motrice” care ar încuraja investițiile în măsuri de eficiență energetică, precum ar fi economiile anuale obligatorii de energie
- Statul ar fi privat de instrumentul „schema de obligații de eficiență energetică”, care trebuie privit ca un principal instrument național de colectare a resurselor financiare pentru sprijinirea eforturilor de eficientizare a consumului de energie, sau de măsurile alternative de politici
- Statul al deține un Sistem Informațional integrat în domeniul eficienței energetice și ar avea un tablou obiectiv și real cu privire al starea lucrurilor în domeniu
- Clădirile publice nu ar mai avea un rol exemplar în sectorul construcțiilor
- Normele cu privire la contorizare și facturare ar rămâne neschimbate
- Obligația cu privire la citirea la distanță a contoarelor de energie termică și repartitoarele de costuri nu ar surveni
- Accesul consumatorului la date cu privire la consum, inclusiv date istorice, nu ar fi asigurat.
- Intarzierea procesului de aderare la Uniunea Europeana.

b¹) Pentru opțiunea recomandată, identificați impacturile completând tabelul din anexa la prezentul formular. Descrieți pe larg impacturile sub formă de costuri sau beneficii, inclusiv părțile interesate care ar putea fi afectate pozitiv și negativ de acestea

Opțiunea recomandată de prezenta Analiză este aprobarea modificărilor la Legea 139/2018 cu privire la eficiența energetică. Mai jos este prezentat impactul unei astfel de decizii, sub aspectul costurilor și beneficiilor.

Astfel, **stabilirea unei ținte de eficiență energetică pentru anul 2030**, în sine, presupune că Guvernul va crea instrumente, programe de finanțare și proiecte, va depune eforturi pentru mobilizarea unor investiții suficiente pentru atingerea țintei stabilite.

Cât privește măsurile de eficiență energetică, acestea, prin definiție, se răscumpără pe durata vieții unei tehnologii, unui echipament, din contul economiilor de energie și monetare generate. Având însă în vedere că provocarea de bază în problematica eficienței energetice este identificarea investiției inițiale, rolul Guvernului este tocmai de a mobiliza mijloacele bănești necesare sau de a crea condițiile necesare pentru apariția programelor de finanțare ce se impun.

Astăzi, acest AIR nu poate stabili care este efortul investițional necesar pentru atingerea unei anumite ținte de eficiență energetică, întrucât ministerul de resort nu a definitivat deocamdată exercițiul de modelare și prognozare a consumului de energie pentru anul 2030. Acest lucru va fi însă posibil la o etapă mai înaintată.

Similar, **stabilirea obligației de elaborare a PNIEC** nu implică costuri. Măsurile planificate de Plan însă, vor necesita resurse financiare considerabile, iar autorul documentului va avea obligația să estimeze cu maximă precizie și să justifice necesitatea măsurilor de eficiență energetică incluse în plan.

Introducerea **obligației cu privire la economiile noi de energie** impune Guvernul să întreprindă acțiuni concrete de eficientizare și raționalizare a consumului de energie. Totodată, este posibilă estimarea cu aproximație a efortului investițional necesar. După cum a fost prezentat mai sus, 0,8%/an reprezintă 21,6 ktep de economii de energie care trebuie atinse de Guvern prin intermediul instrumentelor create de acesta.

În termeni monetari, în condițiile unei investiții specifice de ca. 5.000 EUR/tep (conform statisticilor disponibile pentru proiectele și programele de finanțare implementate anterior), obligația respectivă ar presupune mobilizarea a cca. 108 milioane EUR anual.

Conform proiectului de lege, Guvernul deține două instrumente pe care le poate pune în aplicare în vederea atingerii țintei respective, individual ori în combinație, și anume:

- *Schema de obligații de eficiență energetică*

Guvernul poate impune părțile obligate – operatorii sistemelor de distribuție a energiei electrice și gaze naturale, importatorii de produse petroliere, să contribuie financiar la formarea bugetului fondului de eficiență energetică. Acesta din urmă decide cu privire la instrumentul financiar aplicat în raport cu sectoarele economiei naționale. Mai jos este prezentat un scenariu posibil de finanțare a proiectelor în mai multe sectoare, acestea din urmă urmând a fi considerate la etapa operaționalizării SOEE.

Tabel 3. Scenariu posibil de finanțare a măsurilor de eficiență energetică în sectoarele economiei RM

#	Sector	Componenta de grant	Componenta de împrumut sau contribuție proprie
1	S. public	50-80%	20-50%
2	S. industrial	5-20%	80-95%
3	s. utilităților (servicii publice)	15-25%	75-85%
4	s. transporturi /privat/	0-10%	90-100%
5	s. transporturi /public/	15-25%	75-85%
6	s. rezidențial	50-80%	20-50%

Informația prezentată mai sus ar veni să explice faptul că la operaționalizarea SOEE, nu este necesară colectarea prin tarif a valorii întregi de 100 milioane EUR estimate mai sus. Astfel, în condițiile în care statul și-ar propune subvenționarea intervențiilor în mai multe sectoare, impactul SOEE ar fi unul redus. Tabelul de mai jos prezintă o estimare a impactului asupra tarifelor la energie electrică gaze naturale și prețului produselor petroliere pentru fiecare 100 milioane MDL a fi colectate.

Tabel 4. Estimarea impactului SOEE (cu un buget anual acceptat la 100 milioane MDL) asupra prețului și tarifelor resurselor energetice

#	Resursa energetică	Consum mediu de resurse energetice*		SOEE, buget	Cost unitar	Cost specific per unitate de produs
		TJ	TWh			
1	Energie electrică	13.726	3,813	100 milioane MDL	0,005 MDL/kWh	0,005 MDL/kWh
2	Gaze naturale	20.409	5,669			0,047 MDL/m ³
3	Produse petroliere principale**	38.194	10,609			0,05 MDL/litru
4	Sub-TOTAL	72.329	20,091			

Notă:

* - Media consumului de resurse energetice pentru perioada 2019-2021, calculată după metoda prezentată în tabelul 1;

** - Calculul prezentat pentru produsele petroliere principale nu presupune estimarea separată a impactului pentru fiecare din categoriile de produse petroliere principale, și anume i) benzină, ii) motorină și iii) gaze lichefiate

- Măsuri alternative de eficiență energetică

De precizat că Guvernul are posibilitatea combinării SOEE cu măsurile alternative, printre care ar putea fi contractarea unor împrumuturi de stat/ municipale de la Partenerii de Dezvoltare, întru implementarea unor măsuri de eficiență energetică în sectorul industrial/ IMM, sectorul utilităților și serviciilor publice (SACET, alimentare cu apă și canalizare, etc), transportului public, etc.

La **renovarea a 3% din suprafața clădirilor autorităților centrale**, Guvernul ar urma să suporte careva cheltuieli. Sumele ce urmează a fi identificate pentru realizarea investițiilor în renovarea clădirilor vor fi determinate în dependență de tipul clădirii, volumele de lucru ce urmează a fi realizate și suprafață totală necesar de a fi renovată, care la momentul elaborării prezentului AIR poate fi estimată la cca. 12.000 m².

Practicile anterioare din Republica Moldova demonstrează că o sumă medie de cca. 100-120 EUR/m² este suficientă pentru a aduce performanța energetică a clădirilor publice în conformitate cu cerințele minime de performanță energetică. În rezultat, efortul financiar necesar de suport de Guvern este de cca. 27-32 milioane MDL anual.

Este de notat, că investițiile în renovarea clădirilor se vor recupera pe perioada de exploatare a acestora, dat fiind că practica europeană demonstrează că pentru orice clădire mai veche de 20 ani sau insuficient izolată, o reabilitare termică este cu adevărat necesară prin îmbunătățirea izolației termice, în rezultatul căreia se poate obține economii de circa 50% din consumul de energie iar obținerea confortului termic pe timp de iarnă cât și pe timp de vară ar fi mult mai ușoară.

Cu referire la impactul măsurilor de eficiență energetică, merită a fi subliniat faptul că în condițiile noilor prețuri la resursele energetice, doar din contul reducerii facturii la energia electrică și energia termică (gazele naturale), perioada simplă de recuperare a investițiilor coboară de la valori „pre-criză” de 15-20 de ani (în dependență de măsurile de eficiență energetică implementate și alte ipoteze de calcul) la 8-9 ani, sau chiar mai jos.

De menționat că în condițiile considerării și cuantificării impactului indirect al respectivelor măsuri – i.e. creșterea valorii activului pe piață, diminuarea cheltuielilor aferente sănătății beneficiarilor direcți/ indirecti, diminuarea impactului asupra mediului și costurile cu atenuarea

acestui, etc., perioada simplă de recuperare a investiției se micșorează de 3,7-4,1 ori (cifra este valabilă pentru Republica Moldova).

Crearea unui Sistem Național Integrat privind eficiența energetică, ar urma să presupună suportarea unor anumite cheltuieli, inclusiv bugetare, în special necesare întreținerii respectivului sistem de către autoritatea responsabilă de implementarea politicilor în domeniul eficienței energetice.

Astfel, dacă SIMVE a fost oferit AEE de către Secretariatul Comunității Energetice în cadrul proiectului EU4Energy, în ceea ce privește subsistemul informațional SIME, opțiunile de procurare sau dezvoltare a acestuia ar urma să fie explorate de către AEE și MIDR în perioada ce urmează (următoarele 12 luni), scenariul de bază vizând procurarea acestuia cu suportul Partenerilor de Dezvoltare, de obligativitatea statului fiind ulterioară lui întreținere și operaționalizare. Conform Analizei Implementării Sistemului Informațional de Management Energetic în Republica Moldova, elaborată de către AEE și Green City Lab (proiect al PNUD), cheltuielile operaționale cu întreținerea subsistemului, inclusiv cheltuieli cu remunerarea echipei dedicate SIME, ar putea atinge 1,5 milioane MDL/an, pe când economiile monetare obținute de către proprietarii/ gestionarii clădirilor publice, ar putea varia în intervalul 46-140 milioane MDL/an (la nivelul tarifelor pre-criză) sau 90-300 milioane MDL/an, la nivelul tarifelor actuale (începutul anului 2023).

Cu referire la subsistemele ce fac obiectul Legii 128/2014 privind performanța energetică a clădirilor, AEE, în calitate de parte responsabilă de dezvoltarea acestora, ar urma pe parcursul anului 2023 să identifice cea mai optimă formulă de implementare a legislației sectoriale

Cu privire la **contorizarea și facturarea consumului de resurse energetice**, respectivele prevederi nu implică automat careva costuri. La zi, toate cheltuielile suportate de operatori, atât timp cât sunt justificate și recunoscute de autoritatea de reglementare, sunt acoperite prin tariful consumatorului final. Totodată, în condițiile în care operatorii de sistem reușesc să demonstreze că instalarea contoarelor inteligente sunt eficiente, sub aspectul costurilor, și economiile de energie obținute de consumatorul final compensează investiția în acestea, Reglementatorul ar putea accepta instalarea lor și reflectarea acestor costuri în tarife.

Indiferent de instrumentele de promovare a eficienței energetice la nivel național, merită a fi subliniat faptul că aceasta este o prioritate națională, iar motivele și argumentele ce stau la baza acestui statut sunt grafic prezentate în figura alăturată.

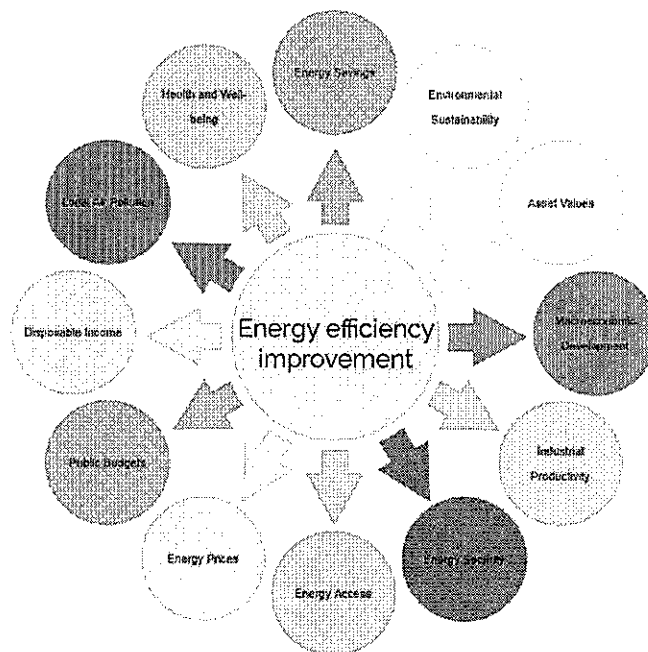

Figura 2. Beneficiile eficienței energetice

Sursa: Agenția Internațională a Energiei

b²) Pentru opțiunile alternative analizate, identificați impacturile completând tabelul din anexa la prezentul formular. Descrieți pe larg impacturile sub formă de costuri sau beneficii, inclusiv părțile interesate care ar putea fi afectate pozitiv și negativ de acestea.

-

c) Pentru opțiunile analizate, expuneți cele mai relevante/iminente riscuri care pot duce la eșecul intervenției și/sau schimba substanțial valoarea beneficiilor și costurilor estimate și prezentați presupuneri privind gradul de conformare cu prevederile proiectului a celor vizați în acesta

-

d) Dacă este cazul, pentru opțiunea recomandată expuneți costurile de conformare pentru întreprinderi, dacă există impact disproporționat care poate distorsiona concurența și ce impact are opțiunea asupra întreprinderilor mici și mijlocii. Se explică dacă sunt propuse măsuri de diminuare a acestor impacturi

Nu au fost identificate costuri de conformare.

În cazul SOEE, la operaționalizarea acesteia, contribuțiile părților obligate vor fi introduse în tarifele de care beneficiază acestea.

În cazul IMM/ agenților economici, proiectul de lege nu vine cu obligații în raport cu aceștia.

Concluzie

e) Argumentați selectarea unei opțiuni, în baza atingerii obiectivelor, beneficiilor și costurilor, precum și a asigurării celui mai mic impact negativ asupra celor afectați

Adoptarea proiectului de lege pentru modificarea Legii 139/2018 cu privire la eficiența energetică este unica soluție valabilă la zi capabilă să alinieze cadrul normativ național cu prevederile acquis-ului comunitar pe domeniul energetic.

5. IMPLEMENTAREA ȘI MONITORIZAREA

a) Descrieți cum va fi organizată implementarea opțiunii recomandate, ce cadru juridic necesită a fi modificat și/sau elaborat și aprobat, ce schimbări instituționale sunt necesare

Implementarea Legii 139/2018 cu privire la eficiența energetică, în condițiile în care aceasta va fi modificată, va presupune următoarele eforturi pentru Guvern:

- Elaborarea și aprobarea Planului Național Integrat pentru Energie și Climă până în anul 2030

Pentru operaționalizarea instrumentului „schema de obligații de eficiență energetică”:

- Elaborarea și aprobarea Metodologiei pentru determinarea contribuțiilor ce urmează a fi achitate de părțile obligate
- Elaborarea și aprobarea Programului privind implementarea schemei de obligații în domeniul eficienței energetice

Activități de competența ANRE:

- Revizuirea Regulamentului privind furnizarea energiei electrice (HANRE nr. 169/2019)
- Revizuirea Regulamentului privind furnizarea gazelor naturale (HANRE nr. 113/2019)
- Revizuirea Regulamentului privind furnizarea energiei termice (HANRE nr. 23/2017)

Implementarea prevederilor Legii 139/ 2018 nu necesită careva schimbări instituționale.

b) Indicați clar indicatorii de performanță în baza cărora se va efectua monitorizarea

Indicatorii de performanță sunt:

- PNIEC până în anul 2030 aprobat până la 30 iunie 2024
- Metodologia pentru determinarea contribuțiilor ce urmează a fi achitate de părțile obligate și Programul privind implementarea schemei de obligații în domeniul eficienței energetice aprobate, în termenul oferit de proiectul de lege
- Regulamentele ANRE nr. 169/2019, nr. 113/2019 și nr. 23/2017, revizuite în termenii oferii de proiectul de lege

c) Identificați peste cât timp va fi resimțit impactul estimat și este necesară evaluarea performanței actului normativ propus. Explicați cum va fi monitorizată și evaluată opțiunea

Trebuie distinse mai multe tipuri de activități care ar putea fi resimțite de consumatori, și anume:

1. măsuri ce vizează revizuirea unor reglementări ale ANRE – impactul va fi resimțit imediat după aprobarea amendamentelor la acestea
2. măsuri ce vizează aprobarea PNIEC – impactul va fi resimțit după implementarea măsurilor incluse în PNIEC. Măsurile de eficiență energetică au un impact imediat, după finalizarea lucrărilor, asupra confortului termic.

3. măsuri ce vizează implementarea obligației referitoare la economiile de energie – întrucât economiile de energie sunt generate de intervenții de eficiență energetică, comentariul de mai sus este valabil și aici.

6. CONSULTAREA

a) Identificați principalele părți (grupuri) interesate în intervenția propusă

Autorități și instituții publice

Operatori din piața energiei electrice, termice și a gazelor naturale

Asociații de consumatori

Asociații obștești

Consumatorii finali

b) Explicați succint cum (prin ce metode) s-a asigurat consultarea adecvată a părților

Proiectul AIR a fost consultat cu următoarele părți:

1. Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene
2. Ministerul Agriculturii și industriei Alimentare
3. Ministerul Mediului
4. Ministerul Economiei
5. Agenția pentru Eficiență Energetică
6. Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică
7. Asociația Consumatorilor de Energie din Republica Moldova
8. Camera de Comerț și Industrie a Republicii Moldova
9. Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor
10. Institutul de Energetică
11. Asociația Businessului European
12. Camera de Comerț Americană din Moldova
13. S.A. „Moldovagaz”
14. S.A. „Termoelectrica”
15. S.A. „CET Nord”

c) Expuneți succint poziția fiecărei entități consultate față de documentul de analiză a impactului și/sau intervenția propusă (se expune poziția a cel puțin unui exponent din fiecare grup de interese identificat).

Comentariile la AIR pot fi rezumate/ prezentate în felul următor:

- **Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene –**
 - A susținut AIR, indicând necesitatea coordonării acestuia cu alte autorități relevante (Cancelaria de Stat, Ministerul Finanțelor, etc.)
- **Ministerul Agriculturii și industriei Alimentare**
 - Necesitatea unei mai bune alinieri a AIR la legislația sectorială (energie electrică, gaze naturale, energie termică și promovarea cogenerării)
 - Clarificarea obligațiilor furnizorilor și distribuitorilor de energie termică

- Clarificarea calendarului impus de Directiva UE 2018/2002 pentru asigurarea citirii la distanță a contoarelor de bloc de energie termică și, dacă este cazul, a repartitoarelor de costuri
- Clarificarea situației în care instalarea contoarelor inteligente pentru energia electrică, gazele naturale sau energia termică este obligatorie, etc.

Tabelul de sinteză este prezentat în anexă.

Tabel pentru identificarea impacturilor

Categoriile de impact	Punctaj atribuit		
	<i>Opțiunea propusă</i>	<i>Opțiunea alternativă 1</i>	<i>Opțiunea alternativă 2</i>
Economic			
costurile desfășurării afacerilor	0	-	-
povara administrativă	0	-	-
fluxurile comerciale și investiționale	1	-	-
competitivitatea afacerilor	1	-	-
activitatea diferitor categorii de întreprinderi mici și mijlocii	1	-	-
concurența pe piață	1	-	-
activitatea de inovare și cercetare	1	-	-
veniturile și cheltuielile publice	1	-	-
cadru instituțional al autorităților publice	0	-	-
alegerea, calitatea și prețurile pentru consumatori	0	-	-
bunăstarea gospodăriilor casnice și a cetățenilor	1	-	-
situația social-economică în anumite regiuni	1	-	-
situația macroeconomică	1	-	-
alte aspecte economice	1	-	-
Social			
gradul de ocupare a forței de muncă	1	-	-
nivelul de salarizare	1	-	-
condițiile și organizarea muncii	0	-	-
sănătatea și securitatea muncii	0	-	-
formarea profesională	0	-	-
inegalitatea și distribuția veniturilor	0	-	-
nivelul veniturilor populației	0	-	-
nivelul sărăciei	1	-	-
accesul la bunuri și servicii de bază, în special pentru persoanele social-vulnerabile	0	-	-
diversitatea culturală și lingvistică	0	-	-
partidele politice și organizațiile civice	0	-	-
sănătatea publică, inclusiv mortalitatea și morbiditatea	1	-	-

modul sănătos de viață al populației	1	-	-
nivelul criminalității și securității publice	0	-	-
accesul și calitatea serviciilor de protecție socială	1	-	-
accesul și calitatea serviciilor educaționale	1	-	-
accesul și calitatea serviciilor medicale	1	-	-
accesul și calitatea serviciilor publice administrative	1	-	-
nivelul și calitatea educației populației	0	-	-
conservarea patrimoniului cultural	0	-	-
accesul populației la resurse culturale și participarea în manifestații culturale	0	-	-
accesul și participarea populației în activități sportive	0	-	-
discriminarea	0	-	-
alte aspecte sociale	0	-	-
De mediu			
clima, inclusiv emisiile gazelor cu efect de seră și celor care afectează stratul de ozon	2	-	-
calitatea aerului	1	-	-
calitatea și cantitatea apei și resurselor acvatice, inclusiv a apei potabile și de alt gen	1	-	-
biodiversitatea	0	-	-
flora	0	-	-
fauna	0	-	-
peisajele naturale	0	-	-
starea și resursele solului	0	-	-
producerea și reciclarea deșeurilor	0	-	-
utilizarea eficientă a resurselor regenerabile și neregenerabile	1	-	-
consumul și producția durabilă	2	-	-
intensitatea energetică	2	-	-
eficiența și performanța energetică	2	-	-
bunăstarea animalelor	0	-	-
riscuri majore pentru mediu (incendii, explozii, accidente etc.)	0	-	-
utilizarea terenurilor	0	-	-
alte aspecte de mediu	0	-	-

Tabelul se completează cu note de la -3 la +3, în drept cu fiecare categorie de impact, pentru fiecare opțiune analizată, unde variația între -3 și -1 reprezintă impacturi negative (costuri), iar variația între 1 și 3 – impacturi pozitive (beneficii) pentru categoriile de impact analizate. Nota 0 reprezintă lipsa impacturilor. Valoarea acordată corespunde cu intensitatea impactului (1 – minor, 2 – mediu, 3 – major) față de situația din opțiunea „a nu face nimic”, în comparație cu situația din alte opțiuni și alte categorii de impact. Impacturile identificate prin acest tabel se descriu pe larg, cu argumentarea punctajului acordat, inclusiv prin date cuantificate, în compartimentul 4 din Formular, lit. b¹) și, după caz, b²), privind analiza impacturilor opțiunilor.